

Opiata prenumeracyjna na Kronikę Wiadomości Krajowych i Zagranicznych, wynosi: a) w Warszawie rocznie: rs. 7. kop. 20 (złp. 48.); b) kwartalnie rs. 1 kopieci 80 (złp. 12); miesięcznie kop. 60 (złp. 4.)

KRONIKA

Na prowincji w Królestwie z poczta rocznie rs. 12 (złp. 80); kwartalnie rs. 3 (złp. 20). W Cesarstwie zaś sama opłata co na prowincji w Królestwie, z dodaniem rs. 4 rocznie lub 1 kwartalnie za koperty.

WIADOMOŚCI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH.

Jutro S. Apollinara Biskupa M.

Wschód słońca o g. 4 m. 6. — Zach. o g. 8 m. 5.

Biuro Redakcji przy ulicy Krakowskie-Przedmieście w domu Nro 391. naprzeciw Saskiego placu.

Dzisiaj rano stopni ciepła 16. wczoraj w poł. ciep. 24. Wysokość wody na Wiśle stóp 6 cali 5.

Od Redakcji.

Wszystkim nowym i zawczasu się zgłaszającym prenumeratorom Kroniki, przysłane będą numera przeszłokwartalnej Kroniki, obejmujące początek powieści pod tytułem **SODALIS MARIANUS**.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Wypis z protokołu sekretarjatu stanu Królestwa Polskiego.

Z BOŻEJ ŁASKI

MY ALEXANDER DRUGI, CESARZ i SAMOWŁADCA WSZECH ROSSJI, KRÓL POLSKI, WIELKI XIĄŻE FINLANDZKI, & & &

Ukazem z d. 29 grudnia (10 stycznia) 1848 r. wiekopomnej pamięci Rodzic Nasz CESARZ MIKOŁAJ I szczy, zwróciwszy uwagę z jednej strony, na stosowniejszy rozkład istniejących w Królestwie podatków pod nazwą podymnego i ofiary, z drugiej zaś, na zabezpieczenie niezbędnego skarbowi Królestwa dla zaspokojenia wydatków krajowych zasiłku, bez nakładania na mieszkańców nowych ciężarów, polecił radzie administracyjnej przedsięwzięcie przejrzenia i uporządkowania wyz oznaczonych podatków na zasadach jakie też rada uzna za pożyteczne.

Spełniwszy włożony na siebie obowiązek, co do podatku podymnego, Rada administracyjna przedstawiła do zatwierdzenia Naszego projekt ustawy o poborze w Królestwie Polskiem podatku podymnego i połączonej z tym podatkiem opłaty szarwarkowej.

Uznawszy, że projekt ten odpowiada w zupełności celowi, wskazanemu w pomienionym Ukazie Najwyższym, projekt takowy zatwierdziliśmy i rozkazujemy:

1) Ustawę o poborze podymnego podatku i opłaty szarwarkowej w Królestwie Polskiem wprowadzić w wykonanie od d. 20 grudnia (16 stycznia) 1858 r.

2) Od tegoż czasu zaprzestać poboru podwyższonej opłaty szarwarkowej.

SODALIS MARIANUS.

POWIEŚ HISTORYCZNA

ZE STARYCH XIĄG I PAPIEROW SPISANA,

przez

Zygmunta Kaczkowskiego.

(Ciąg dalszy).

(Patrz Nr. Kroniki, 189.)

— Niech będzie pochwalony Pan Jezus!

A gwardjan na to:

— Wszelki duch chwali Pana Boga! a waszmoście co tutaj robisz? ba, i tak zbrojnie i ładnie na wojnę to Pan Bóg prowadzi?

— Kiedyby wojna, i owszem. Czerwony złoty na klasztor. Alec to jeszcze nie słyhać.

— Zkądże więc waszmość jedziesz? pewno od stolnikowej. Cóż to tam słyhać? Powiedzno waszmość, bom już tam dawno nie bywał.

A jako to xiądz ciekawy, wszystko chciał wiedzieć o tej rodzinie, której dawniej był przyjacielem, zszedł zaraz z wozu. Zsiadł też i rotmistrz z kulbaki i rzecze:

Wykonanie niniejszego Ukazu NASZEGO, który wraz z powyższą Ustawą, zamieszczony być ma w Dzienniku praw, Radzie administracyjnej Królestwa polecamy.

Dan w Carskim Siele, d. 3 (15) czerwca 1858 r.

(podpisano) »ALEXANDER«.

przez CESARZA i KRÓLA.

Minister, Sekretarz Stanu,

(podpisano) J. Tymowski.

Zgodno z oryginałem: minister sekretarz stanu, (podp.) J. Tymowski.

Na oryginale własną JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI ręką napisano:

„Ma być według tego.“

W Carskim Siele,

dnia 3 (15) czerwca 1858 roku.

Zgodnie z oryginałem:

Minister, sekretarz stanu (podp.) Tymowski.

U S T A W A

O POBORZE PODATKU, PODYMNEM ZWANEGO I OPŁATY SZARWARKOWEJ W KRÓLESTWIE POLSKIM.

ROZDZIAŁ I.

Artykuł 1. Podatek podymnego w Królestwie Polskiem pobierany dotąd od dymów czyli kominów na budowlach, od domów i od dochodu z domów, tudzież opłata szarwarkowa, pobierana dotąd od dymów, pobierane będą na przyszłość łącznie od przedmiotów następujących:

We wsiach:

- Od domów dworskich i proboszczowskich.
- Od siedzib włościańskich.

W miastach:

1go, 2go i 3go rzędu od dochodu z domów; 4go i 5go rzędu od domów, a to stosownie do załączającej się taryffy.

ROZDZIAŁ II.

Wyłączenia od powyższego poboru.

Art. 2. Wolne być mają od podatku podymnego i opłaty szarwarkowej: 1) Domy rządowe przeznaczone na użytek służby rządowej licząc w to mieszkania urzędnikom i niższej służbie w nich nadane, albo komużkolwiek wynajmowane. 2)

— Ale to jegomość masz wóźładowy nie lada. Zapewne z kwesty?

— Jakoby z kwesty.

— To już po dwóch jeździe? no, no! i w klasztorach się moda zmienia jak widzę.

Uśmieł się gwardjan, a potem rzekł:

— A waszmość sobie krotochwilny jak zawsze. Otóż powiem waszmości, że mówiac właściwie, to żaden zas z kwesty nie jedzie. Mnich *ex ordine mendicantium* jest zawsze na kweście. I od waszmości-byśmy co wzięli....

— Kiedybym dał, — rzecze rotmistrz, — ale mi się to nie śni. Bo ja jestem teraz także *ex ordine*, chociaż nie *mendicantium*, to *acceptantium*, żeby jeno byli *dawantes*. Alec jak widzę już ich ród całę wyginał, bo nawet i ci nie oddają, którzy są winni. No, ale zkądżeż to waszmość jedziesz?

— Jam jeździł za sprawami klasztoru, a kolega mój był jakiś czas u naszego brata, z którym się modlił. Zjechaliśmy się, a co nam dano, to sobie pomaleńku wieziemy.

— Pomaleńku, — rzekł rotmistrz spoglądając po wozach, — i nie bez racji, bo z taką expedycją trudno pojechać prędko. Nie źle się to, jak widzę, jegomość frater i modlił, kiedy tyle wymodlił....

Domy rządowe zajmowane na użytek służby wojkowej i na kwatery. 3) Domy szkolne, tudzież domy miejskie przeznaczone do użytku służbowego, nie wyłączając mieszkań nadanych urzędnikom i służbie niższej. 4) Zakłady i fabryki rządowe. 5) Młyny. 6) Więzienia, areszta policyjne detencyjne licząc w to i domy XX. Demerytów. 7) Zabudowania straży ogniowej. 8) Domy prywatne zajmowane stale i bezpłatnie na użytek rządowy publiczny i na kwatunek. 9) Szpitale, domy przytułku i pracy, zakłady dobroczynne, domy dworskie w dobrach szpitalnych, wieczyście niewydzierżawionych, i klasztory jałmużnicze. 10) Kościoły i domy modlitwy wszelkiego wyznania, tudzież pustelnie. 11) Domy do składania ciał zmarłych. 12) Łaźnie włościańskie.

ROZDZIAŁ III.

O terminach i sposobie poboru podatku podymnego i opłaty szarwarkowej.

Art. 3ci. Pobór powyższy następować ma w dwóch równych ratach każdego roku, — to jest: w miesiącu marcu połowa rocznej należności, a w miesiącu wrześniu druga połowa, a to w sposób następujący:

a) W mieście Warszawie z każdej posiadłości oddzielnie. b) W innych miastach, razem z całego miasta, wyjąwszy posiadłości miejskie, według stopy wiejskiej podymne i opłatę szarwarkową płacić mające, tudzież probostwa i plebanje. c) We wsiach — z każdej oddzielnie własności, chociażby ta składała się więcej niż z jednej posiadłości, jeżeli wszystkie posiadłości w jednej gminie są położone; jeżeli zaś wieś lub osada składa się z kilku części do różnych właścicieli należących, w takim razie ze wszystkich części razem; a zawsze oddzielnie od dworów, probostw i plebanji, zaś od włościan do nich należących, z każdej wsi lub osady oddzielnie.

Kommissja rządowa przychodów i skarbu mącą będzie, w miarę uznania swojego zaprowadzać w przepisany tu sposobie poboru modyfikacje, dogodność kontrybuentów na celu mające.

A tu zaraz dodał:

— *Salvo honore* waszmości. No, ale cóż tam wieziecie? Nie ma tam co? (a tu wskazał na gardło,) bo to bernardyni także nie śpiwają na sucho, a u mnie w manierkach pusto, jako u mego pacholka we łbie, i nie napełnię ich aż kędy w jakim miasteczku.

— Pusto też u mnie, — powiedział gwardjan, widząc aż trzech kompetentów od razu, — a zkądby się wzięło?

— Ej! mój xieżuniu! pono mijasz się z prawdą, bom już sam widział beczki na tamtym wozie, ba i tu jakieś antałki.

A xiądz na to:

— To dziegieć jest, panie bracie, do smarowania wozów i na lek od zimnicy, a w drugich beczkach to olej.

— Cha cha cha! — śmiał się rotmistrz, — nie mnie to bratku pleść takie rzeczy! Wozik byś też dziegieć ze sobą albo i olej, mogąc dostać kordjałów!

— Ale nie ma, z pewnością nie ma... a choćby było, tożto święta jałmużna. Nie godzi się ją wytraktować.

— Ot! to mi racja! A czy to żołnierz nie wart jałmużny? Pokażno, pokaż, bo i sami znajdziemy.

ROZDZIAŁ IV.

O zwiększaniu się i zmniejszaniu ilości podatku podymnego i opłaty szarwarkowej przy ich poborze.

Art. 4. Ilość podatku podymnego i połączonej z nim opłaty szarwarkowej zwiększać lub zmniejszać się będzie po upływie każdego lat 5ciu w miarę przybywających i ubywających przedmiotów, do których pobór podatków tych przywiązany zostaje. Pod ten przepis podchodzić będą przypadki przemiany miast na wsiei nawzajem, tudzież przejście miast 4go i 5go rzędu do rzędu wyższego i nawzajem.

Pierwszy pięcioletni okres liczyć się ma od włączenie najpierwszej raty poboru rzeczonych podatków, po wprowadzeniu niniejszej ustawy w wykonanie przepaże mającej.

Omyłki wszakże, jakieby się wykryły w dokonanym spisie przedmiotów, mają być sprostowane niezależnie od tych okresów; do żądania zaś, aby sprostowane były, oznacza się dla kontrybuentów czas jednoroczny, licząc od powyższej raty.

ROZDZIAŁ V.

O ulgach w podatku podymnego i w połączonej z nim opłacie szarwarkowej przynosić się mających.

Art. 5. Mieszkańcy wsiów i mieszkańcy rolni miast, w razie doznanej w płodach rolniczych klęski losowej, gdy im z tego powodu przyznana będzie ulga w opłacie innych podatków, otrzymają ulgę w podatku podymnego i w połączonej z nim opłacie szarwarkowej na taki sam czas, na jaki tamta przyznana im zostanie.

Art. 6. Zachowują się w swęj mocy: a) Artykuły 4 i 5 postanowienia Królewskiego z d. 17go grudnia 1810 r. uwalniające od podatków przez lat dwa domy w miastach w miejsce pogorzałych domów nowo wystawione lub wyreparowane, a przez drugie jeszcze lat dwa, jeśli wystawienie lub reparaція ich w ciągu pierwszych lat dwóch po spaleniu przedsięwzięte były. b) Postanowienie Namiestnika Królewskiego z d. 3go lutego 1856 r. i postanowienie rady administracyjnej z d. 13 (25) kwietnia 1835 r. wydane o uwolnieniu od podatków na ciąg lat, w tychże postanowieniach określony, mieszkańców m. Warszawy i Pragi, budujących nowe domy, lub restaurujących z gruntu nie mieszkalne. c) Postanowienie Namiestnika Królewskiego z d. 25go października 1817 r. uwalniające od podatku podymnego na ciąg czasu w temże postanowieniu określony, budowle po wsiach, zniszczone klęską pożaru, lub wylewu wody, które to dobrodziejstwo i do opłaty szarwarkowej rozciągnięciem być ma.

PRZEPIS OGÓLNY.

Art. 7. Kommissja Rz. P. i S. upoważniona jest do rozwinięcia niniejszej ustawy w szczegółach i do stanowczego rozwiązywania w jej duchu wątpliwości, jakieby powstawać mogły.

Na oryginalne własną JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI ręką napisano:

„Ma być według tego o.“

w Carskiem Siele d. 3 (15) czerwca 1858 roku.

Zgodno z oryginałem:

Minister sekretarz stanu (podp.) J. Tymowski.

TARYFA POBOROWA

podatku podymnego w Królestwie Polskim, połączonego z opłatą szarwarkową mającą za zasadę summy rs 1,700,000.

Wymienienie miejsca i rodzaju przedmiotów, opłacie podatku podymnego i szarwarku ulegać mających.	Stopa podatku podymnego i szarwarku.			
	Wysokość pieniężna podatku od przedmiotu		Wysokość procentu od dochodu	
	Jako podymne	Jako szarwark	Jako podymne	Jako szarwark
	R. K.	R. K.	podymne	szarwark
A. Wsie.				
I. Dwory od każdego oddzielnego domu . . .	2 80	1 20		
II. Probostwa i plebanje od każdego ich mieszkalnego domu	2 80	„ „		
III. Włościanie:				
a) w dobrach rządowych i rozdarowanych, oraz przez rząd po r. 1828 sprzed. od każdej siedziby				
Kl. 1 mającej gruntu więcej niż 7 1/2 dzies. aż do włącznie 45ciu . .	2 80	1 20		
Kl. 2 mającej gruntu od 1 1/2 dzies. do włącznie 7 1/2	1 40	„ 60		
Kl. 3 mającej gruntu mniej niż 1 1/2 dzies. . .	„ 70	„ 30		
b) w dobrach wszelkich innych od każdej siedziby:				
Kl. 1 mającej gruntu więcej niż 7 1/2 dzies. aż do włącznie 45ciu . .	2 10	„ 90		
Kl. 2 mającej gruntu od 1 1/2 dzies. 7 1/2	1 5	„ 45		
Klasy 3 mającej gruntu mniej niż 1 1/2 dzies.	„ 70	„ 30		
B. Miasta.				
IV. Miasta 1, 2, i 3 rzę. Naprzód: od połowy roczn. doch. z zabud.:				
a) Probostw i plebanji			3 75	
b) Wszelkich innych			3 75	1 25
Powtórę: od tych zab. których połowa rocz. doch. nie daje na podatek procen. wynosz. na podymne rs. 2 k. 80 na szarwark rs. 1 k. 20 łącznie rs. 4.				
a) mianowicie				
a) Probostw i plebanji	2 80			
b) wszelkich innych				
V. Miasta 4 i 5 rzędu:	2 80	1 20		
a) Probostwa i plebanje, od każdego ich mieszkalnego domu . .	2 80			
b) Wszyscy inni posiadacze, od każdego oddzielnego domu	2 80	1 20		

* *Wargoccy*. W herbarzach szlachty polskiej nie ma tego nazwiska, nie klejnotem się też dwóch Wargockich wslawiło, ale literaturą. Jeden z nich mógł zwrócić na siebie uwagę dziejopisarzy przez pracowitość swoją; wytlómaczył na język polski wielu autorów łacińskich, np. Cezara pamiętniki o Gallji, Tacyta i t. d. Tłomaczył też z łacińskiego na polskie Pielgrzymkę Radziwiłła Sierotki do Ziemi świętej. Dziwne losy tej Pielgrzymki; napisana po polsku, wyszła w przekładzie łacińskim Tretera, a polacy ją znają li tylko z przekładu polskiego, który z łaciny Treterowskiej zrobił xiądz Wargocki. Nietylko ważnością przekładów, ale i językiem swoim odznaczył się tłumacz, staro-polskie tam zwroty, pełno wyrażen malowniczych, język jedyny, wzniosłością i ścisłością łacinę przypomina, Gallja tam zawsze Francja, konsul nazywa się burmistrzem, legat pułkownikiem; pod narodowe formy był wtedy zwyczaj wciskać instytucje i nazwania rzymskie; koloryt rzymski tedy nie jest tam ściśle zachowany, ale prócz tego, wszystkie są zalety. Przekłady Wargockiego warte są przedruku, to też Mostowski w swoim Wyborze pisarzy polskich i Tacyta i Cezara powtórzył. Obszerniej o tych dwóch braciach Bartłomieju i Jędrzeju, co pisali i kiedy, co wydawali, pisze Maciejowski w Piśmiennictwie T. II str. 163 i T. III str. 495. O Jędrzeju, który był właśnie owym wybornym tłumaczem z tego względu dzieje literatury polskiej obchodzi, znaleźliśmy nieznane dotąd fakta w archiwum konsystorza warszawskiego; dla biografji tedy jego przywzrosty tutaj te szczegóły, które zbogacają tak mało jeszcze obrobioną w dziejach literatury stroń. I tak, xiądz Jędrzej Wargocki mieszkał w Warszawie i był w kollegjacie u św. Jana mansjonarzem, a nawet kaznodzieją, za panowania Zygmunta IIIgo w samych początkach XVII wieku. Stroń rozwodowe używały xiędza Jędrzeja w sprawach swoich. Jedną taką sprawę wytoczyła przed sąd duchowny Zofja Zarzeńska, która nie chciała żyć z mężem swoim Pawłem Celejowskim; ale przegrała u prymasa, który nakazał officjałowi warszawskiemu, żeby zmusił ją do pożycia z mężem. Zatem Jędrzej z Dłużniewa wice-dziekan św. Jana, stanął w konsystorzu warszawskim 11 marca 1602 roku i obstawiając przy prawach męża, chciał ją zmusić do zgody; ale powódka przez Stanisława Słupskiego, pisarza Nowej Warszawy protestowała przeciw temu, tłumacząc się, że już złożyła appellację. Poczem stanęła tegoż dnia sama powódka i oświadczyła, że prokuratorami do tej sprawy swojej stanowią xiądz Jędrzej Wargockiego i Słupskiego (Akta kons. Vol. 9 fol. 247). Co Wargocki zrobił w tej sprawie, nie ma śladu. Ale niedługo potem znajdujemy w tychże aktach konsystorza inną, ważniejszą, a już osobiście jego samego dotyczącą się sprawę. Oto instygator z urzędu (officii) oskarżył xiędza Jędrzeja w roku 1603, że posiadając u św. Jana mansjonarję, nie mieszka przy swoim beneficjum i nie tłumaczy się z tego; wniósł zatem, by pozbawić go mansjonarji, wakans ogłosić i beneficjum po nim kanonicznie obsadzić. Xiądz Jędrzej bawił już podówczas w Krakowie; kiedy mu donie-

Patrzal tedy gwardjan na niego przez chwilę; a potem rzekł:

— Jużci trudno zaprzeczyć, że znalazłby się tu i napitek, bo nam nasz brat darował beczkę miodu; ale jakże się napić, kiedy beczka zaszpunktowana na śmierć?

— Oh! otóżto sztuka! Chłopię! wyjmijno z torby świderek!

— A co to waszmość myślisz? beczkę mi wiercić?

— Otóżto rzecz! dałby się napić, a beczki nie da przewiercić!

— Ale bo mi waszmość miód cały wypuścisz.

— Nie miéjże mnie xiężuniu za chłystka, — rzecze mu Wiszowaty, — bom to już przecie nieraz miał do czynienia z beczkami.

A tu mu chłopię już podało świderek, ba i rurkę blaszanną cienitką, co to już mieli hul-taje jakby na to zrobioną i ze sobą wozili.

— Widzisz więc, mój jegomość, — rzecze mu rotmistrz, — że są instrumenty do tego jak trzeba. Zastrużże, chłopię, kołeczek, że-

by było czem dziurę zakatać. Kędyż ta beczka?

— Ej! nie dam ja beczki dziurawić, — powiada mnich.

— Jegomościuniu! — odpowie rotmistrz, was jeżąc srodze, — nie żartujże z żołnierzami, zwłaszcza gdy pragną.

— Napaść czysta na drodze! — rzecze ni-by pochmurno bernardyn, — cóż już i robić z waszmością?

A to mówiąc, zaprowadził go do tamtego wozu, który był na przedzie i przez drabinę wskazał mu beczkę dobrze upakowaną w siano, mówiąc do tego:

— Pijże już co się podoba i niech ci będzie na zdrowie, jeno mi choć nie wypuść na ziemię.

— Ouf! to tu tej beczki gmach! — rzecze rotmistrz, — nie zaszkozi, kiedy się i moje chłopięta napija.

Jakoż zaraz dziurkę przewiercił, włożył ruręczkę, przysiadł na ziemi i pije. Pociągnął raz dobrze, ba i drugi nie gorzej, — ale przy trzecim zerwie się nagle i gębę rozziwił o-

krutnie. A tu bernardyn aż się trzyma za boki, frater się krztusi na wozie, ba i chłopi się śmieją na głos.

— A czem ty mnie xiężę napoił? — zawoła rotmistrz, — smołą jakąś albo i lepię!

— Dziegciem! dziegciem! — powiada gwardjan, a nie mówiłem tobie, że wiozę dziegieć a olej?

— A co tobie przyszło głowy!? — zawoła rotmistrz, patrząc srogimi oczyma na xiędza, a gębą mlaszcze i rękawem usta wyciera.

Gwardjan zaś na to przystąpił kniemu, położył rękę na jego ramieniu i mówi:

— Nie pożąda, pysenku... wiész, czego wszystkiego, boć to jest w przykazaniach. — A ja ci mówię, nie pożąda nigdy bernardynskiej jałmużny. Bo chociażby mi gdzie i największych specjalów dano, tożto nie na to, abym je roztraktował po drogach, jeno aże-bym nimi pożywił ubogą gromadkę bogo-bojnych żebraczków....

Spojrzy tymczasem poza rotmistrza, a tu przez niezatkana dziuręczkę leje się dziegieć z beczki, jakby woda ze studni. Już się go ze-

siono o tem postępowaniu zaocznem, pisał do kapituły pod dniem 3 lipca 1603 roku i wliście tym rezygnował mansjonarję. Mimo to instygator z kolei rzeczy przystąpił do sprawy: gdy na dniu 9 lipca, jako terminie wyznaczonym, xiądz Jędrzej nie stawił się, skazany został na kontumację. z uwagi jednakże na list do kapituły pisany, officjał warszawski z wielu powodów żądany wakaus ogłosił i Wargockiego mansjonarji pozbawił. Pozostawił mu jednak prawo do wszelkich zaległości, jakieby mu wypadaly z tego beneficium po dzień skazania (Akta kons. Vol. 9 fol. 29.). Trzecia wzmianka, która spotykamy w tychże aktach o xiędzu Jędrzeju, pochodzi z roku 1607. Wtedy albowiem xiądz Stanisław Słotwiński (prefekt?) św. Jana processował xiędza Jędrzeja w konsystorzu warszawskim o 60 złp. długu (Akta kons. Vol. 9 fol. 465). Z tych kilku wzmianek przekonujemy się, że i pod względem charakteru nie był xiądz Jędrzej Wargocki kapłanem jak należy. Stawał w sprawach rozwodowych przeciw wyrokom prymasa; dalej, opuszczał swoje obowiązki do takiego stopnia, że aż zaocznie pozbawiono go i pozbawiono urzędu; nareszcie, długi robił i nie oddawał ich, aż processa prowadzono przeciw niemu; zasłużony maż literaturze nie bardzo był gorliwym kapłanem i tchnął duchem może troszkę protestarskim.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE

Telegramy.

Paryż 19 Lipca. (Z rana). Dzisiejszy *Moniteur* zawiera telegraficzną depezę z Konstantynopola 17 b. m. donoszącą, że po poddaniu się powstania w Hercegowinie, Kemal Effendi otrzymał rozkaz ściągnięcia ztamtąd wojska. Dwa bataljony wrócą znowu do Konstantynopola, a reszta uda się do Bośni.

Madryt 15 Lipca. Mianowano 41 senatorów. Posłowie w Rossji, Anglii, Austrii i Portugalji, zostaną zmienieni.

Turyń 14 Lipca. Postanowienie królewskie ogłaszające zamknięcie posiedzeń prawodawczych na lata 1857 i 1858 zostało wczoraj obu Izbom odczytane. Z Neapolu 8 b. m. donoszą, że dniem pierwój położoną została lina podmorskiego telegrafu między Neapolem, Ischia i Procida. (*Neue Preussische Zeitung*).

A M E R Y K A.

New York 2 lipca. Piszą z Washingtonu, że poselstwo meksykańskie otrzymało depezę nie wspominającą o pogłosce jakoby poseł Stanów Zjednoczonych w Meksyku zażądał pasportów i otrzymał je. Srodki surowości przeciw cudzoziemcom którzy nie chcą płacić musowych podatków nie ustają. Kto tylko wzbrania się, zostaje wygnany. Rossjanie, niemcy i amerykanie uciekli się do opieki poselstw Stanów Zjednoczonych.

New York 7 lipca. Posiłki i zapasy żywności nadeszły do Camp Scott, obozu armji wysłanej do Utah. (*Neue Preus. Ztg*)

trzy garnce wylało. Skoczy bernardyn, przytyka palec, ale jakoś nie trafił, jeszcze się cały obryzgał. Nuż tedy rotmistrz z kolei w śmiech. Gwardjan woła:

— Chłopie! dawaj kołeczek!

— Nie daj! — powiada rotmistrz.

Gwardjan już całą dłonią zatyka, prosi na miłość Boga. Nadarłże się jeszcze z nim rotmistrz do syta, naskrobał mu marchewki do woli; aż téż nareszcie dał się uprosić i zabił tę dziurę. A tak i krzywda się wyrównała, ba jeszcze rotmistrz miał się za wygranego.

— Masz tedy xiężel! — mówił do niego wesoło, — napiłem ja się dziegiu cokolwiek, brzydki to trunek, nie ma co mówić, wždy mi to nie zaszkodzi. Aleś ty za to wyexpensował się dobrze i Bóg wie na co, bo ani pies tego nie zliże.

A gwardjan smutny był trochę, bo jako dobry gospodarz, co do klasztornej fortuny skąpy był sobie. Ale nie chcąc tego pokazać, rzekł na to:

— Mniejsza tam o to! toż jeszcze nie wymarli dziegciarze, a pobożni są ludzie, więc mnie wspomoga na nowo. Ale waść'es się dziegiem opoił po samą szyję. Czegom téż nigdy nie słyssał, żeby człek jaki zacny dzieg-

C H I N Y.

Z Kantonu piszą 9 maja do paryzkiego *Moniteur*: »Dowódcy połączonych sił, przedsięwzięli bardzo surowe srodki ostrożności. Główne bramy miasta są zamknięte i ściśle strzeżone, a każdy krok gubernatora bacznie jest pilnowany. Pod d. 15 maja, pisze ten sam korespondent. — Wojsko okupacyjne angielskie zostało przez 900 sypojów wzmocnione. Dodawszy do tego nowy jeszcze pułk sypojów, który z każdym dniem jest oczekiwany, będziemy wkrótce mieli tu 3000 indyjskich żołnierzy. (*Neue Pr. Ztg.*)

F R A N C J A.

Paryż 17 Lipca. Posiedzenia konferencji następują teraz szybko po sobie; dziś znowu reprezentanci zasiadać będą. Zapewniają, że ostatnie wypadki w Dzeddah i w Kandji nie pozostały bez wpływu na postęp rzeczy w konferencjach i że mocarstwa przychylnie idei połączenia Xięstw naddunajskich, powzięły ztąd pohop do nowój próby, czy się nie da przeprowadzić ten plan. Nie bardzo wierzymy temu. Za to znowu zdaje się, że okupacja Dzeddah, Kandji i niektórych punktów Bośni i Hercegowiny, przez wojska francuzkie i angielskie, jest faktem jeśli nie zdecydowanym jeszcze, to przynajmniej w Cherbourgu będzie przedmiotem narad. W ogóle dzienniki usiłują nadać zjazdowi w Cherbourgu niezmierną ważność, mówią nawet, że tam się rozstrzygnie, czy przymierze Anglii i Francji wzmocni się teraz, czy też osłabi lub rozwiąże. To wszystko jednakże wspominamy tylko dla kompletu kursujących wieści.

Marszałek Barraguay d'Hilliers towarzyszyć będzie Cesarzowi w jego podróży w Bretanji. Marszałek Randon powrócił z Plombières; uważają obecnie za rzecz niewątpliwą, że marszałek tylko tymczasowo pozostanie na czele rządu Algierji i że następnie obejmie po marszałku Bosquet jedną z pięciu wielkich komend.

Cesarsko Rossyjski poseł w Rzymie i sardyński prezes rady ministrów hr. Cavour, brać będą kurację w Vichy.

— Posąg Napoleona I-go przeznaczony dla portu Cherbourga, wysłany ztąd zostanie koleją żelazną jutro zrana. Dziś ustawiono go na dziedzińcu giserni pp. Eck i Durand na ogromnym wagonie. Posąg ten waży 1,000 funtów. Anglicy gniewają się na ten posąg. Cesarz bowiem tak jest przedstawiony, jakoby ręką rozkazującą na Anglję pokazywał. (*Neue Pr. Ztg.*)

— Według urzędowych wiadomości świeżo otrzymanych z Raguzy, sądzą tam że lada chwila spodziewać się można zerwania zawieszenia broni między turkami i czarnogórcami. Ci ostatni mieli sposobność okazania swoim dowódcom w obec licznych napadów zbrojnych takiej cierpliwości i posłuszeństwa jakich nie można było spodziewać się ani po ich obyczajach ani po ich charakterze. Ale wszystko ma swoje granice i położenie ich obecne jest takie, że co chwila spodziewać się można nowego rozpoczęcia ważnych nieprzyjacielskich kroków.

ciu zażywał! Już téż to z waści musi być opój nie lada.

A tak się ubawili obydwaj. Ale przecież to rotmistrzowi ten smak dziegieiowy jakoś dokuczał w gardle, bo rzekł prędko do bernardyna:

— Dobra jest krotochwila, bo to człeka odżywia, aleć to na tém nie koniec. Dałś mi dziegiu, dajże zaś czego innego, żeby to jakoś wypłukać.

Tedy gwardjan, lubo może nie z wielką chęcią, dobył jednak bańkę ze starką i dał mu, ale rzekł przytem:

— Daję, lecz proszę o dyskrecję, bo to jest gorzałka od morowego powietrza, specjał rzadki w tych czasach, a nie mam go tylko tyle.

A to mówiąc, patrzył na swoją bańkę z niemłą trwogą. Ale bodajto nie przychodziło nikomu oddawać się na dyskrecję żołnierską. Jakoż i rotmistrz, nietylko że sam od razu większą połowę téj bańki wychylił, ale jeszcze i resztę oddał swym towarzyszom. Widząc to gwardjan, już jeno ręką machnął przed siebie i rzekł:

— Jako wieloryb z Jonaszem, tak wasz-

Jeśli te przewidywania sprawdzą się, byłoby to bardzo niepomysłne zawikłanie wpośród licznych kłopotów jakie zwalają się na Portę przez powszechną prawie bezkarność muzułmanów, do czego jeszcze przykładają się, czy przez fatalizm, czy przez barbarzyństwo, nawet wyżsi ajenci Porty, jak tego haniebny przykład daje postępowanie admirała Ahmeta paszy w Kandji. Cóż można budować rzeczywiście na zobowiązaniach i obietnicach monarchy który nie umie zapewnić sobie ani przez swoich żołnierzy ani nawet przez swoich jenerałów, należytego posłuszeństwa.

Falszywe położenie Porty nie przeszkadza dziennikom austriackim bronić jej w każdej okoliczności. Czytamy naprzykład w korespondencji z Wiednia w *Journal de Francfort*.

Rozmaite dzienniki nadają polityczne znaczenie zebraniu się inżynierów delegowanych przez rozmaite rządy do nakreślenia karty topograficznej gruntu zostającego w sporze między Portą i Czarnogorą, my mamy za obowiązek powtórzyć tu i skompletować cośmy poprzednio w téj sprawie powiedzieli. Missją delegowanych inżynierów jest zająć się pracą czysto techniczną, która następnie ma posłużyć za podstawę do wykonania linii granicznej która zostanie zdecydowaną późnij w Konstantynopolu, między wielkim wezyrem i reprezentantami mocarstw. Wiadomo że Porta zawsze opponowała przeciw zdecydowaniu téj sprawy na miejscu i przeciw przypuszczeniu reprezentanta Czarnogóry do składu kommissji mającej oznaczyć tę granicę. Inżynierowie którzy już są wezwani i których instrukcje są jedno-brzmiące, mają zgromadzić się w dniu 15 lipca w Raguzie. Kapitan sztabu głównego Juvanowicz, reprezentować będzie Austriję.

Obecność w Raguzie konsulów Anglii i Francji, pp. Churchill i Bocquel, tudzież Husseina-paszy i Kemal-Effendego, nie ma nic wspólnego z pracami powierzonymi inżynierom; dowiadujemy się, że ona odnosi się tylko do ułożenia zgody z powstańcami w Hercegowinie i Bośni, których część dotąd jeszcze nie weszła w porządek.

W tem co poprzedziło, tyle jest błędów ile wyrazów. Chcąc nie minąć się z prawdą, dziennik austriacki powinien był tak powiedzieć:

Rozmaite dzienniki słusznie powtarzają zdanie, przypisujące polityczne znaczenie zebraniu się specjalnych kommissarzy, wydelegowanych przez rozmaite rządy, dla oznaczenia na miejscu *status quo* 1856 roku, co się tyczy granic Czarnogóry, a do których przyłączono officerów sztabu głównego i inżynierów do części technicznej.

Missją tych specjalnych kommissarzy, jest zająć się pracą wykazującą jaki był rzeczywiscie *status quo* 1856 roku. W części czysto technicznej towarzyszyć im będą ludzie specjalni, których na ten cel wyznaczyły rozmaite rządy. Ta praca posłuży do nakreślenia linii granicznej, która ostatecznie zostanie zatwierdzoną w Konstantynopolu między wielkim wezyrem i reprezentantami mocarstw. Wiadomo, że Porta ciągle opponowała przeciw projektowi rozstrzygnięcia téj

mość obsz edleś się z moja starką. Oddajecie mi choć bańkę napowrót, — rzecze do chłopca.

A chłopiec na to:

— Do trzeciego dnia, mości xiężel, wyrzuci wieloryb Jonasza na sucha.

A to mówiąc, schował bańkę do torby. Więc gwardjan już jeno oczyma powodził po tych hultajach, patrząc chmurno przez chwilę, ale i co miał robić? Rzecze więc do rotmistrza:

— Trudno to z wami jak widzę. Niechże będzie na zdrowie.

— O! jużci będzie! — odpowie rotmistrz wesoło, — żeby jeno czem jeszcze zakasić.

— A dobrze, dobrze! — rzecze bernardyn, — jeszcze i tego nie stało! Poczekaj waszmość, musisz mi jeszcze zapłacić za to. Więc darmo czasu nie traćmy a pogadajmy.

A to mówiąc, pociągnął rotmistrza przez poza wozy i tam dopiero na osobności zaczął:

— Powiedzże mi waść proszę, co tam słychać u stolnikowej? Już ja tam teraz nie bywam. Jurcia, jak słysszę, wyprawiono do Francji?

(Dalszy ciąg nastąpi.)

sprawy na miejscu i przeciw przypuszczeniu do składu kommissji reprezentanta Czarnogóry, ale ta opozycja Porty nie mogła przeważać w tem co się dotyczy kommissarza specjalnego, który ma wypracować projekt na miejscu.

W tym przedmiocie musiała ona ustąpić słusznemu prawu i dotykanej zasadzie, dla tego agent księcia Daniela znajdować się będzie przy naradach i pracach kommissarzy specjalnych na miejscu. Co do przypuszczenia pełnomocnika Czarnogóry do następnych narad w Konstantynopolu, kwestja ta nie była stanowczo zdecydowana, ale z natury rzeczy zdaje się wynikać, że Czarnogóra tak samo traktowana będzie w Konstantynopolu jak w Raguzie, a zatem że zostanie upoważniona do przysłania tam swego pełnomocnika, co zresztą stanie się koniecznie potrzebne, kiedy będzie trzeba przyjąć i uznać za dobre to co zostanie zdecydowane wspólną zgodą, bo bez tej formalności mielibyśmy jednostronne tylko zobowiązania. Porta byłaby związana, a Czarnogóra nie. (Ind. Belge.)

Kalkuta 14 Czerwca. Interessa nasze przybierają coraz groźniejszy charakter. Już w poprzednich listach zaraz po zdobyciu Lucknow nieprzeznaczaliśmy powtarzać, że chociaż wszędzie gdzie się spotkamy z nieprzyjaciółmi, odnosimy zwycięstwa, jednakże ze zwycięstw tych, żadnych nie odnosimy korzyści. Zajmujemy miasta, twierdze, cytadelle, zwyciężamy niedawny ani jednego strzału, powstańcy opuszczają działa, amunicję, żywność, zostawiają nam kłopot transportowania tego wszystkiego obok i tak już znacznych pociągów z którymi nie mało mamy trudu. Kilka set poległych i rannych, oto straty jakie powstańcy ponoszą w przegranych bitwach, z naszej strony niezdrowy klimat tutejszy występuje jeszcze zgubniej niż kule i bagnety, i zaledwie skarciliśmy nieprzyjaciela w jednej stronie, wyrasta on jak z ziemi w innym punkcie powiększony i wzmocniony przez bandy, jakie mógł spotkać w drodze.

W takim stanie rzeczy cóż może obchodzić czytelników europejskich, że naczelny wódz spotkał i pobił powstańców w tym a tym dniu, w tem a tem miejscu, że generał Lugard albo generał Rose odniósł takie a takie zwycięstwo. Będziemy czytali nazwiska miast dotąd nieznanne w Europie, a jeśli znajdziemy je na jakiejś dobrej mapie Indji, mimo to niewiele więcej dowiemy się o rzeczywistym postępie wojny. Zdaje się, że umówionym między powstańcami planem jest, męczyć, trudzić i wycieńczać armję angielską. Delhi i Lucknow posłużyły im za naukę. Uznając swoją militarną niższość, zrzekają się oni walczenia z anglikami na otwartym polu, ale za to rozchodzą się licznie po kraju, starają się poduszczać ludność przeciw europejczykom, zmuszają tych ostatnich do rozdrabniania swoich sił, i tym sposobem mogą w końcu zniszczyć do ostatka armję angielską.

Nasza kolonja europejska w takim stanie rzeczy dopuszcza się niedorzecznych oskarżeń, to przeciw rządowi, to przeciw naczelnemu wodzowi. W obecnej chwili cała burza epigramów zwróciła się przeciw sir Colinowi Campbell, wszystkie prawie dzienniki uderzają na niego mniej więcej na ostro. Zarzucają, mu że ciągle pozwalał wymykać się powstańcom, zamiast dogonić ich i zniszczyć. Nie znając planów sir Colina Campbell, można jednak zaręczyć, że szanowny generał niczegooby bardziej nie pragnął jak dostać w swoje ręce zaraz armję powstańców, gdyby był mógł to uczynić. Ale czy Anglja dostarczyła mu środków do wykonania tego wszystkiego czego koloniści od niego wymagają? Bezwątpienia nie. Wprawdzie od kilku miesięcy mówią znowu, że Indje nigdy nie widziały tak licznej armji, jak ta, jaka się tam dziś znajduje, ale rzeczywiscie należałoby powiedzieć, jaka się znajdowała.

Tu równie jak w Europie zapominają o tem, że tutejsze prowincje zbuntowane lub zajęte przez powstańców, więcej liczą ludności niż Anglja i Szkocja razem wzięte. I sądzą że z armją 40 do 50 tysięcy można zająć militarnie te prowincje i działać przeciw powstańcom, obsadzać wszystkie twierdze i uspokoić podbite okręgi? Mówią nam o stu albo stu trzydziestu tysiącach ludzi, które mają składać armję angielską w Indjach. Ta cyfra zapewne stosuje się do całego państwa angielskiego w Indjach. Ale czyż kto zechce utrzymywać, że można oddać wojsko europejskie z prezydentostw Bombay i Madras, dla wzmocnie-

nia armji północno wschodniej. — Biada byłoby anglikom, którzyby pozostali w tak ogoloczonych z wojska tych dwóch prowincjach.

Nie sądźcie żebym na wiatr rozumował, bo rzeczywiscie położenie tak jest zwątpiałe, że należy myśleć o wszystkich prawdopodobnych wypadkach. Armja angielska w tej chwili nietylko nie jest dostateczna co do liczby, ale dużo jest do życzenia w niektórych bardzo ważnych gałęziach służby. Przytoczymy tu na przykład artylleryję, która zdaje się być w zupełnem roprzęczeniu. Ogłoszono żołnierzom piechoty, że ci którzy z swego dotychczasowego zajęcia okażą się zdadni do pełnienia służby artylleryzystów, mogą zaraz przenieść się do tej broni. Cóż wówczas powiedzą o tym sposobie obsadzenia specjalnej broni. Reszta odpowiada temu jednemu przykładowi. — Wniosek z tego wszystkiego jest taki, że Anglja jeśli chce zachować sobie Indje, powinna posłać tam znaczną armję dobrze uorganizowaną, do swego specjalnego przeznaczenia, i to jeszcze jak tylko można najprędzej, bo niebezpieczeństwo jest wielkie i bliskie. (Ind. Bel.)

Otrzymało w Marsylii wiadomości z Bombay 19 Czerwca. Jenerał sir Colin Campbell, który aż do nadejścia pory deszczowej, zdaje się chcieć zaniechać dalszego prowadzenia wyprawy, mieszka w Allahabad u lorda Canning. P. Osborne angielski agent polityczny w Kotah, został przez powstańców napadnięty i zamordowany. Nena Sahib został ogłoszony królem w Gwalior, ale za zbliżeniem się jenerała sir Hugh Rose, opuścił to miasto.

Urzędowa depesza donosi według raportów z Bombay 19 Czerwca, że 13,000 powstańców z Calpee tudzież 7000 żołnierz z Scindia zajęli Gwalior i zrabowali, ale z wielką stratą zostali na nowo wyparowani z tamtąd. Lugard pobił powstańców pod Jubsipur. Zresztą wszystko było spokojnie. Upał jest ciągle nieznośny i deszcze nie ustają. (Neue Pr. Zeit.)

PRUSSY.

Dowiadujemy się z *Posener Zeitung*, że p. Weierski nabył wyspę na jeziorze pod Lenną-górą (w W. Xięstwie Poznańskim) i ruiny tam się znajdujące, których początek gubi się w mglistej przeszłości, odnowić zamysła. Wiadomość ta ucieszy musi lubowników pamiątek i pomników historycznych kraju naszego. (Czas.)

DONIESIENIA.

Dyrektor drogi żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej. — Zawiadamia publiczność, iż z dniem 1 lipca r. b. wchodzi w użycie bilety osobowe na 48-godzinny przeciąg czasu, do powozów klasy I, II i III, które na podróż tam i z powrotem z następujących stacji głównych służyc mają: z Warszawy, Skierniewic, Łowicza, Piotrkowa, Częstochowy i Granicy, a to za opłatą w następującej taryfje wykazaną: z Warszawy i z powrotem: do Skierniewic klasą I kop. 243, kl. II kop. 181½, kl. III k. 121½; do Łowicza kl. I k. 324, kl. II kop. 243, kl. III k. 162; do Piotrkowa kl. I k. 526½ kl. II k. 394½, kl. III k. 264; do Częstochowy kl. I k. 837, kl. II k. 627, kl. III k. 418½; do Granicy kl. I k. 4107, kl. II k. 829½, kl. III k. 553½. Osoby udające się do Warszawy, dopłacają po 1½ kop. tytułem rogatkowego. Bilety te, na stacji z której osoby podróż powrotną przedsięwzię, winny być przez właściwego kasjera stemplowane. Bilety z których w naznaczonym 48-godzinnym zakresie czem nieużytkowano, uważać będą za nieważne. Osobom jadącym za pomienionym biletem, zabieranie pakunków nie jest dozwolonym. — *Rosenbaum.*

Od Zarządu Żeglugi Parowej.

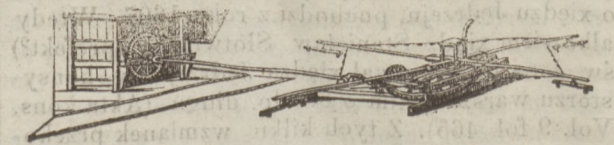
Gdy z powodu zbyt małego stanu wody na Wiśle, bieg paropływów osobowych między Warszawą a Nową Alexandrją i Zawichostem od niejakiego czasu zupełnie musiał być wstrzymany, a komunikacja między Warszawą a Ciechocinkiem przez tenże czas zaledwie za pośrednictwem mniejszych paropływów osobowych i to w niezwykłych terminach utrzymana być mogła, gdy wszakże teraz znaczny przybór wody dozwala na przywrócenie regularnego biegu tychże paropływów tak po dolnej jak po górnej Wiśle, przeto Zarząd Żeglugi Parowej ma zaszczyt zawiadomić interesowane osoby, że paropływy osobowe od dnia 21 b. m. i r. odpływać i powracać będą zwykłym jak dawniej porządkiem a mianowicie:

Płock, Włocławek, i Niemen, między Warszawą a Ciechocinkiem, Pilica i Narew, między Warszawą a Nową Alexandrją, a paropływ Wisła między Nową Alexandrją i Zawichostem.

Zarazem zawiadamiasię osoby interesowane, że paropływy holownicze Sandomierz nr 6 i Kraków nr 4

z gabarami do przewożenia pakunków między Warszawą i Toruniem, odtąd odpływać będą z Warszawy regularnie 2 razy na tydzień i również 2 razy na tydzień powracać będą od Torunia i miejsce pośrednich. Dyrektor Żeglugi Parowej, A. Barciński. (Ner 430.—1).

OCHMISTRZYNI Pensję wyższą przy ulicy Sto-Krzyżkiej pod Nrem 1337 w domu p. Mintra utrzymującą, ma honor zawiadomić szanownych rodziców i opiekunów, że kurs nauk w jej zakładzie, rozpoczętym w dniu 1go sierpnia 1858 roku. — Józefa Hendiger. (Ner 431.—1).

SKŁAD MACHIN ROLNICZYCH
M. Lewińskiego w Włocławku,
Zaopatrzone zostały w znaczny zapas **MŁO-CARN I SIECZKARN** różnego rozmiaru, którymi się WW. PP. obywatelom ziemskim poleca. (Ner 431.—1).

PRZYJECHALI DO WARSZAWY. Antoszewski Roman ob. z Sierakowa nr 584, Borowski Jul. ob. z Żytomierza nr 603, Bielicki Hen. obyw. z Domaradzyna nr 414, Chłudziński Ign. ob. z Witebska nr 414, Dembowski Zygm. ob. z Nacpolska nr 414, Łubieński Sta. hr. z Turny nr 1245, Mysliński Dominik ob. z Kobylina nr 585, Okęcki Wacław ob. z Kalisza nr 584, Popiel Paweł ob. z Kurozwęk nr 414, Wojniłowicz Lucjan ob. z Samokłesk nr 613, Fiorentini Wład. ob. z Paryża nr 414, Olewiński Apolloniusz Wydim. sztabs-rotmistrz z Liworsztano nr 1284, Zubrzycki Tomasz x. z Krakowa nr 603.

WYJECHALI Z WARSZAWY. Czterwylński Wład. xiążę do gub. Podolskiej, Kruszeński Jakób ob. do Żurawki, X. Stepiński Jakób pleban do Mniszka, Trepta Mściśław ob. do Moskwy, Ujejski Fran. ob. do Radziejowa, Zamojski Karol hr. do gub. Grodzieńskiej, Bęciewicz Karolina żona radcy stanu do Szczawnicy, X. Jakubowski Adam rektor xięży Pijarów do Krakowa, Michalski Kazi. nadleśniczy do Poznania, Niepokojczycki Winc. radca stanu do Drezna, Weżyk Franciszko do Krakowa, Zawisza Marja ob. do Paryża.

— Wczoraj odpłynęło w górę rzeki Wisły statkiem parowym *Pilica* osób 17, a na dół statkiem *Płock* osób 61, przyplęnęło zaś z góry statkiem *Niemen* osób 18, a z dołu statkiem *Włocławek* osób 50.

— W dniu wczorajszym przyjechało do Warszawy koleją żelazną osób 382, wyjechało 360.

Table with columns: Monety, Papiery, Wexle z dnia 19 b. m., and a note about the value of coupons. Includes entries for Russian and Dutch currencies, bank notes, and exchange rates for various cities like Berlin, Gdansk, Hamburg, etc.